

**Program Wspierania Rodziny Miasta Gniezna
na lata 2015-2017**

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Podstawy prawne	5
II. Diagnoza sytuacji rodziny w mieście Gniezno.....	6
1. Struktura rodzin objętych pomocą	6
2. Powody przyznania pomocy	8
3. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny	10
3.1. Asystent rodziny	10
3.2. Placówki wspierania dziennego	16
3.3. Współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo–wychowawczych, regionalnej placówce opiekuńczo–terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	17
3.4. Podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny.....	17
4. Zasoby miasta	18
III. Adresaci	19
IV. Cele programu, realizatorzy, przewidywane efekty.....	20
V. Źródła finansowania programu.....	30
VI. Monitoring i ewaluacja.....	31
Bibliografia	32
Spis wykresów i tabel	32

WPROWADZENIE

Prowadzone od wielu lat w Polsce i na świecie badania nad rodziną dowodzą, że niezależnie od kontekstu kulturowego, historycznego i społeczno-ekonomicznego rodzina jest nadal podstawowym elementem społecznej struktury, a pełnione przez nią funkcje są nie do zastąpienia.

Aktualnie jednak przyjmuje się założenie i zasadę komplementarności oddziaływań edukacyjnych i socjalnych oraz fakt dzielenia zadań pomiędzy rodzinę i instytucje pozarodzinne¹.

Instytucje oświatowe wspomagają każdą rodzinę w pełnieniu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kulturalnej, instytucje z zakresu pomocy społecznej oddziałują na rodzinę, która takiej pomocy potrzebuje.

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go szczególne więzi osobiste. Jest grupą małą, pierwotną a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne. Rodzina powinna zaspokajać potrzeby emocjonalne, psychiczne i społeczne swoich członków.

Wśród podstawowych funkcji rodziny wymienia się:

- funkcję prokreacyjną,
- funkcję produkcyjną,
- funkcję usługowo-opiekuńczą,
- funkcję socjalizacyjną,
- funkcję psychohygieniczną.

Jakość i poziom wypełniania przez rodzinę jej podstawowych funkcji decyduje o efektach opieki i wychowania dziecka. Wychowanie i opieka w rodzinie mają charakter naturalny, dokonują się w różnorodnych codziennych sytuacjach, w sposób ciągły, we względnie stabilnym, choć dynamicznym środowisku. Domu rodzinnego się nie wybiera – dziecko przychodzi na świat w określonej rodzinie i jej wpływom od momentu urodzenia podlega. Rodzina jest tym podstawowym i najważniejszym gruntem wychowawczym, który przy prawidłowym funkcjonowaniu wprowadza dziecko w świat dorosłych, uczy wypełniać role społeczne, współdziałać w grupie i najbardziej wpływa na dostosowanie się jednostki do wymogów społeczeństwa. Zaspokajanie istotnych dla życia i rozwoju dziecka potrzeb nadaje środowisku rodzinnemu specyficzne walory, bardzo trudne lub wręcz niemożliwe do zastąpienia przez inne formy opieki. To właśnie rodzina daje dziecku poczucie akceptacji, bezpieczeństwa, przynależności i miłości, uznania, indywidualności, pomocy i oparcia, stabilizacji i dobrej perspektywy na przyszłość.

Okres wielkich transformacji (systemowych, ustrojowych) doprowadził na przestrzeni lat do zachwiania stabilności systemu rodzinnego. Nieustannie wzrasta odsetek problemów trapiących polską

¹ S. Kawula, *Pedagogiczna typologizacja rodzin a formy pomocy społecznej*, w *Problemy kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników socjalnych*, red. J. Brągiel, I. Murecka, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1998, s. 165

rodzinę. Ich źródłem są zarówno czynniki zewnętrzne (np. trudna sytuacja ekonomiczna, bezrobocie, utrata zdrowia, niepełnosprawność, zdarzenia losowe), jak i czynniki odnoszące się do właściwości osobowościowych członków rodziny (np. nieprzystosowanie społeczne, nałogi, przestępczy styl życia, konsumpcjonizm, nierespektowanie norm moralnych i społecznych, nieodpowiedzialność, brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze). Wpływa to negatywnie na codzienne funkcjonowanie wielu rodzin i losy jej członków. Niejednokrotnie prowadzi też do konieczności zapewnienia dziecku opieki i wychowania w innych, zastępczych formach. Proces reintegracji takich rodzin i przywrócenia im zdolności wywiązywania się z zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci jest niezwykle trudny i jak pokazuje rzeczywistość rzadko kiedy kończy się pełnym sukcesem. W tym kontekście ogromnego znaczenia nabierają działania w obszarze profilaktyki, wsparcia, wczesnej interwencji i interdyscyplinarnego podejścia do pracy z rodziną w kryzysie.

W związku z powyższym, w długofalowej polityce prawnej i społecznej państwa ogromną wagę przywiązuje się do zadań wspierających rodziny. Nakłada to na samorządy ich jednostki organizacyjne oraz lokalnych partnerów obowiązek instytucjonalnego wsparcia rodzin, szczególnie w obszarze wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz otoczenia dziecka systemem pieczy zastępczej w sytuacji, gdy nie może ono pozostać w naturalnej rodzinie. O skuteczności wsparcia kierowanego w zagrożone obszary stanowi zindywidualizowany charakter i zespołowość działań podejmowanych przez wiele środowisk, instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny.

Szczegółowe regulacje w tym zakresie zawiera Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2015, poz. 332). Wśród licznych zadań własnych gminy ustawa wskazuje m.in. obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, uściślając zarazem istotę tegoż wsparcia, jego formy oraz podmioty działające na rzecz jego realizacji. Program ten ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego wszelkie zasoby gminy.

Program przewiduje tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci. Planowane działania w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały zróżnicowany charakter: profilaktyczny, reintegracyjny oraz interwencyjny.

Zakłada się, że Program będzie realizowany z zachowaniem zasady wzajemnej współpracy zaangażowanych podmiotów oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Zgodnie z *ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, zakłada on również aprobatę rodziny oraz jej aktywny udział w procesie zmian, z wykorzystaniem jej własnych zasobów oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. **I. PODSTAWY PRAWNE**

Opracowanie programu wymagało odniesień i powiązania z innymi aktami prawnymi, w szczególności z:

- ~ Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2015, poz. 332),
- ~ Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.),
- ~ Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- ~ Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zm.),
- ~ Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ~ Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.),
- ~ Ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 ze zm.),
- ~ Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- ~ Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Gniezna na lata 2014-2022 (Uchwała nr IV/23/2015 Rady Miasta Gniezna z dnia 28 stycznia 2015 r.),

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY W MIEŚCIE GNIEZNO

Punkt wyjścia do opracowania niniejszego programu stanowi diagnoza sytuacji rodziny w mieście Gniezno. Diagnoza środowiska lokalnego posłuży do określenia celu głównego i celów szczegółowych programu, uwzględniających mocne strony rodzin, wykorzystanie posiadanych zasobów oraz minimalizowanie zagrożeń. Realizacja celów nastąpi poprzez wskazanie zadań.

1. STRUKTURA RODZIN OBJĘTYCH POMOCA
Tabela . Typy rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie w latach 2012–2014²

Typy rodzin	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	
Rodziny ogółem	2599	2597	2437	
Liczba osób w rodzinach	1	1 315	1 303	1 251
	2	405	414	385
	3	362	351	321
	4	290	307	272
	5	125	123	109
	6 i więcej	102	99	99
W tym rodziny z dziećmi ogółem	599	601	512	
Liczba dzieci w rodzinach	1	222	225	174
	2	229	229	196
	3	85	80	76
	4	32	36	33
	5	20	20	21
	6	6	6	9
	7 i więcej	5	5	3
Rodziny niepełne ogółem	481	470	430	
Liczba dzieci w rodzinach	1	238	234	220
	2	136	136	140
	3	70	67	44
	4 i więcej	37	33	26
Rodziny emerytów i rencistów	365	348	351	

² Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

ogółem				
Liczba osób w rodzinach	1	238	189	187
	2	136	94	102
	3	70	33	31
	4 i więcej	37	32	31

Analiza powyższych danych wskazuje, że w roku 2012 pomocą objęto ogółem 2 599 rodzin, natomiast w roku 2014 odnotowano 2 437 rodzin, zatem liczba rodzin korzystających z pomocy uległa niewielkiemu zmniejszeniu.

Z kolei pośród rodzin z dziećmi (w roku 2014 ogółem 512 rodzin) najliczniejszą grupę stanowią rodziny z dwójką dzieci (196 rodzin), następnie z jednym dzieckiem (174 rodzin) i z trójką dzieci (76 rodzin), przy czym w latach 2012-2014 we wszystkich przedziałach tzn. od 1 dziecka do 7 i więcej zauważalna jest tendencja spadkowa rodzin korzystających z pomocy.

Podobnie wygląda sytuacja rodzin niepełnych w roku 2012 odnotowano liczbę 481, a w roku 2014 liczbę 430. Pośród tych rodzin najliczniejsza grupa to samotny rodzic z jednym dzieckiem (220). Liczba ta z niewielkim spadkiem w roku 2012 (238) utrzymuje się na tym samym poziomie. Natomiast liczba rodzin niepełnych z dwójką dzieci objętych pomocą nieznacznie się zwiększyła, w roku 2012 stanowiła liczbę 136, a w roku 2014 to liczba 140. Z kolei w przypadku rodzin z trójką dzieci oraz czwórką dzieci i więcej zauważa się tendencję spadkową.

2. POWODY PRYZNANIA POMOCY

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej pomocy udziela się w szczególności w związku z przesłankami, jakimi są: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Poniższa tabela obrazuje przyczyny, z powodu których rodziny korzystały ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012 - 2014.

Tabela . Liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie w latach 2012 – 2014³

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Ubóstwo	1914	1777	1720
Bezdomność	139	147	155
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności	191	208	195
	135	138	133
Bezrobocie	1 604	1 620	1 485
Niepełnosprawność	855	896	955
Długotrwała lub ciężka choroba	881	877	979
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym: - rodziny niepełne - rodziny wielodzietne	374	400	404
	315	333	326
	47	56	57
Przemoc w rodzinie	14	11	14
Alkoholizm	106	109	118
Narkomania	6	5	8
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	42	45	48

Analizując powyższe dane można zauważyć, że od kilku lat wśród dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej znajduje się pięć przesłanek: ubóstwo rozumiane jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, bezrobocie, niepełnosprawność ,

³ Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Podstawową przesłanką uprawniającą do korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, które aby osoba/rodzina mogła korzystać z pomocy społecznej, musi zaistnieć łącznie z jedną z powyższych przesłanek. Z powodu ubóstwa w 2014 roku pomocą objęto 1720 rodzin.

Istotną przesłanką do udzielenia wsparcia jest bezrobocie wśród podopiecznych i ich rodzin. W 2013 r. 63,03 %, a w 2014 r. 60,93 % środowisk korzystających z pomocy społecznej stanowiły środowiska dotknięte bezrobociem przynajmniej jednej z osób. Liczba bezrobotnych miasta Gniezna na koniec grudnia 2013 roku wynosiła 3.936 osób, a w 2014 roku na koniec grudnia 3.070 osób. Utrzymujące się wysokie bezrobocie w mieście Gnieźnie i trudna sytuacja ekonomiczna rodzin powoduje konieczność korzystania z pomocy społecznej.

Kolejną przesłanką ubiegania się o pomoc jest niepełnosprawność osób w rodzinie. W 2014 roku w 955 rodzinach przesłanka ta była powodem udzielenia pomocy, co stanowi 39,18 % ogółu rodzin korzystających z pomocy finansowej w 2014 r. W stosunku do roku 2013 (896 środowisk) nastąpił wzrost o 59 środowisk.

Powodem do udzielenia pomocy podopiecznym była również długotrwała choroba w rodzinie. Z tego powodu udzielono pomocy 979 środowiskom, co stanowi 40,17 % środowisk korzystających z pomocy, i stanowi wzrost o 11,63 % w stosunku do roku 2013 (877 środowisk).

W przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2014 objęto 404 rodziny, w tym w rodzinach niepełnych w 2014 r. - 326 rodzin, co stanowi 13,37 % ogółu rodzin. W roku 2014 w stosunku do roku 2013 nastąpił wzrost liczby środowisk i osób, które objęte zostały pomocą z powodu bezradności o 1,00 %.

Wielodzietność była powodem do korzystania z pomocy w roku 2013 r. w 56 rodzinach, a w 2014 r. w 57 rodzinach.

Wzrosła również liczba osób, u których alkoholizm jest powodem ubiegania się o pomoc. W 2014 roku przesłanka ta była powodem udzielenia pomocy w 118 rodzinach, natomiast w roku 2013 w 109 rodzinach. Jak wynika z powyższych informacji nastąpił wzrost o 9 środowisk, co stanowi wzrost o 8,25 % w stosunku do roku 2013.

3. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej określa *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Do zadań gminy w tym obszarze należy w szczególności:

- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez min.: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów.

3.1. ASYSTENT RODZINY

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego niezmiennie w badanym okresie od 2012 roku jest jednym z najważniejszych powodów, dla których rodziny otrzymują wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie w postaci asystenta rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie jako realizator zadań gminy od 2012 roku zatrudnia asystenta rodziny. Asystent zatrudniony w ramach zadaniowego czasu pracy wspiera rodziny, które przejawiają trudności w opiece i wychowaniu małoletnich dzieci. Odbiorcami są rodziny które oprócz trudności w opiece i wychowaniu nad dziećmi borykają się z innymi problemami zaburzającymi ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Wśród tych problemów możemy wyróżnić : bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, przemoc, niepełnosprawność, demoralizację, bezradność życiową, brak umiejętności gospodarowania budżetem domowym, zadłużenia finansowe, brak dbałości o wygląd miejsc, w których wychowują się dzieci.

W 2013 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gnieźnie został powołany do życia Zespół do spraw Asysty Rodzinnej. W spotkaniach Zespołu uczestniczą specjaliści z różnych instytucji, którzy zajmują się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów rodziny i wsparcia zewnętrznego.

Procedura przydzielania asystenta rodziny polega na dokonaniu diagnozy problemów rodzinnych przez pracownika socjalnego a następnie wystąpienia z wnioskiem do kierownika Ośrodka o jego przydzielenie. W pracy asystenta obowiązuje zasada „samostanowienia” która mówi o tym, że każda z

rodzin zgłoszonych do asystentury musi wyrazić pisemną zgodę na podjęcie współpracy, a także aktywnie uczestniczyć w proponowanych zmianach.

Asystent rodziny to osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę tak, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z zapisami ustawy, asystent rodzinny do roku 2014 mógł w tym samym czasie pracować z nie więcej niż z 20 rodzinami, co było zależne od stopnia trudności występujących problemów w rodzinie. Od 2015 roku liczba rodzin została zmniejszona do 15.

W 2012 roku, kiedy weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie zatrudniał jednego asystenta rodziny, który swoim działaniem objął 12 rodzin. W kolejnym roku 2013 było zatrudnionych dwóch asystentów, z czego jeden asystent był finansowany z budżetu gminy, drugi asystent został zatrudniony na podstawie umowy o pracę w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – *asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*, realizowanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Łączna liczba rodzin korzystających ze wsparcia wynosiła 28.

W roku 2014 sytuacja kształtowała się następująco, jeden asystent od początku roku w dalszym ciągu był zatrudniony z środków budżetu gminy, drugi od miesiąca lipca ze środków budżetu państwa w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – *asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*, realizowanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Liczba rodzin objętych pomocą asystenta wynosiła 21.

W roku 2013 asystenci rodziny zakończyli współpracę z 10 rodzinami, z czego:

- z siedmioma rodzinami w związku z osiągniętymi celami,
- z trzema rodzinami ze względu na zaprzestanie współpracy.

W roku 2014 asystenci rodziny zakończyli współpracę z 8 rodzinami. Powodami zakończenia współpracy były:

- osiągnięte cele -5 rodzin,
- zaprzestanie współpracy – 2 rodziny,
- brak efektów – 1 rodzina.

Wykres 1. Liczebność rodzin objętych asystenturą w 2014 roku⁴

Asystenci rodziny opiekowali się 2 rodzinami 2 - osobowymi (10% ogółu rodzin objętych asystenturą), 3 rodzinami 3 osobowymi (14%), 4 rodzinami 4 - osobowymi (19%), 3 rodzinami 5 -osobowymi (14%), 6 rodzinami 6 - osobowymi (29%), 3 rodzinami 7 - osobowymi (14%).

Reasumując największą grupę rodzin stanowią rodziny wielodzietne w skład których wchodzi troje i więcej dzieci.

Wykres 2. Liczebność dzieci małoletnich w rodzinach objętych asystenturą w roku 2014⁵

Spośród rodzin objętych opieką asystenta rodziny 3 rodziny mają na wychowaniu 1 dziecko (14% ogółu rodzin objętych asystenturą), 7 rodzin ma 2 dzieci (33%), 3 rodziny mają 3 dzieci (14%), 6 rodzin ma 4 dzieci (29%), 2 rodziny mają 5 dzieci (10%).

Wykres 3. Rodzaje mieszkań zajmowanych przez rodziny objęte wsparciem asystentów rodziny⁶

Mieszkania z zasobów miasta cechuje niski standard. Często są to lokale bez dostępu do toalety oraz nieposiadające łazienek, zaniedbane, zimne, zawilgocone oraz o powierzchni niewystarczającej dla tak dużej liczby osób. Wyższy standard występuje w mieszkaniach wynajętych i własnościowych. Obserwuje się, że rodziny zamieszkujące w lokalach własnościowych i wynajmowanych wykazują większą dbałość o wygląd swoich mieszkań.

Nawarstwiający się problemy w rodzinach mają bezpośredni wpływ na sytuację dzieci. Z powodu problemów w obszarze prawidłowej opieki i wychowania małoletnich dzieci, większość z rodzin objęta jest nadzorem kuratora sądowego. Rodzice w jednej z 21 rodzin są całkowicie pozbawieni praw rodzicielskich na 4 dzieci, 17 rodzin, w których rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską oraz 3 rodziny, w których rodzice posiadają pełną władzę rodzicielską.

⁴ Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

⁵ Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

⁶ Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

Wykres 4. Problemy, z jakimi borykają się rodziny objęte pomocą asystenta rodziny⁷

We wszystkich (21) rodzinach objętych asystenturą w 2014 roku występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, 18 rodzin (86%) dotyczy problem ubóstwa, w 15 rodzinach (71%) występuje problem bezrobocia, 12 rodzin (57%) to rodziny dotknięte przemocą w rodzinie, w 12 rodzinach (57%) występuje niepełnosprawność, natomiast w 10 rodzinach (48%) ma miejsce nadużywanie alkoholu.

W ramach powierzonych obowiązków zawodowych asystenci rodziny zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gnieźnie realizowali następujące działania:

- mobilizowanie i towarzyszenie w kontaktach ze specjalistami (np. dotyczące kwestii zdrowotnej dzieci i rodziców),
- motywowanie do podjęcia terapii, opracowywanie wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a także asystowanie w ich składaniu,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, zachęcanie do utrzymywania stałego kontaktu z różnymi instytucjami np. szkoły, kurator, stowarzyszenia,
- motywowanie rodziców do systematycznego realizowania obowiązku szkolnego przez dzieci,
- zwiększanie zaradności życiowej rodzin poprzez udzielanie wsparcia informacyjnego, wzmocnianie poczucia sprawstwa, odzyskiwanie wiary we własne siły i możliwości,
- udzielanie pomocy w uzyskaniu miejsc w przedszkolach, wypełnianie niezbędnej dokumentacji, organizowanie spotkania w miejscu zamieszkania rodzin z przedstawicielami instytucji,
- udzielanie wsparcia przy uzyskaniu mieszkania z gminnych zasobów mieszkaniowych, uzyskanie dofinansowania z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do modernizacji mieszkania dla osób niepełnosprawnych oraz turnusów rehabilitacyjnych,
- podejmowanie szerokiej edukacji i poradnictwa w zakresie prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, treningu czystości, treningu ekonomicznego,
- aktywizacja osób pozostających bez pracy, podejmowanie i utrzymywanie pracy zarobkowej, a także motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (rejestracja w PUP, udział w szkoleniach, kierowanie na konsultacje do PUP, wskazywanie ofert pracy, nawiązywanie przez asystenta współpracy z pracodawcami),
- motywowanie rodziców do udziału w warsztatach dla rodziców, które służą podnoszeniu kompetencji rodzicielskich,
- zachęcanie rodziców do zapewnienia dzieciom różnych form wypoczynku,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin i zapobieganie izolacji społecznej,

⁷ Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną (plany pracy, plany działań, sprawozdania z półrocznej pracy, karty pracy, protokoły ze spotkań, notatki służbowe),
- uczestniczenie w posiedzeniach grup roboczych w związku z prowadzeniem procedury Niebieskiej Karty, zespołach ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- sporządzanie na wniosek różnych instytucji informacji dotyczącej funkcjonowania rodziny,
- udzielanie pomocy w poprawie warunków socjalno-bytowych poprzez inicjowanie przeprowadzenia remontu w mieszkaniu, dokonywanie zakupu sprzętu gospodarstwa domowego,
- monitorowanie sytuacji rodzin po zaprzestaniu współpracy.

Rodziny otrzymały również pomoc w opiece i wychowaniu dzieci z następujących instytucji:

- ~ Miejskie Świetlice Socjoterapeutyczne
- ~ Miejski Ośrodek Kultury,
- ~ Centrum Kultury *Scena to dziwna*,
- ~ Stowarzyszenie Mały Wielki Uśmiech,
- ~ Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan,
- ~ Kościoły,
- ~ Szkoły i inne.

3.2. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Działania z zakresu wsparcia rodziny w formie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka realizowane są także poprzez działalność placówek wsparcia dziennego.

Zgodnie z ww. *ustawą* mogą być prowadzone w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej bądź pracy podwórkowej. Może być ona prowadzona również w połączonych formach. W placówkach wsparcia dziennego może przebywać w tym samym czasie do **30 dzieci**, przy czym liczba dzieci przebywających pod opieką jednego wychowawcy nie może przekroczyć **15 dzieci**. Placówki te, zgodnie z *ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, mogą być zakładane przez gminę lub na zlecenie gminy przez organizacje pozarządowe, podmioty kościelne bądź inne podmioty, które uzyskały zezwolenie prezydenta miasta.

Na terenie miasta Gniezna funkcjonują 4 placówki Miejskich Świetlic Socjoterapeutycznych, zlokalizowane w różnych dzielnicach miasta: na osiedlu Grunwaldzkim, osiedlu Tysiąclecia, osiedlu Kazimierza Wielkiego oraz przy ulicy Kilińskiego. Do wszystkich placówek uczęszcza około 120 dzieci z rodzin dotkniętych różnorodnymi formami dysfunkcji społecznych takimi jak: niewydolność wychowawcza, alkoholizm, pólsieroctwa (także społeczne), niski status społeczny oraz materialny, zaburzenia w sferze więzi rodzinnych. Są to również dzieci z zaburzeniami zachowania, które wychowują się w warunkach niekorzystnych dla ich dalszego rozwoju. Świetlice pełnią ważną rolę edukacyjno-wychowawczą dla dzieci i rodzin, w których występują problemy społeczne lub są zagrożone problemami społecznymi.

Dane dotyczące placówek wsparcia dziennego przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Placówki wsparcia dziennego w Gnieźnie w latach 2012-2014⁸

l.p.	Wyszczególnienie	Latach		
		2012	2013	2014
1	Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym prowadzone w formie opiekuńczej	4	4	4
2	Liczba miejsc	120	120	120
3	Przeciętna liczba umieszczonych dzieci	105	105	118

Świetlice socjoterapeutyczne działają na bazie jednostek oświatowych. Ich działalność realizowana była na podstawie *ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Celem świetlic socjoterapeutycznych jest zapewnienie dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym opieki wychowawczej i socjalnej, zagospodarowanie wolnego czasu, a także wypoczynku,

⁸ Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie

rekreacji oraz pomocy w rozwiązywaniu trudności szkolnych, wspomaganie rozwoju dzieci poprzez pogłębianie i rozwijanie zainteresowań, indywidualnych zdolności oraz rozbudzenie aktywności twórczej dziecka.

3.3. WSPÓŁFINANSOWANIE POBYTU DZIECI W RODZINIE ZASTĘPCZEJ, PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH, REGIONALNEJ PLACÓWCE OPIEKUŃCZO TERAPEUTYCZNEJ, INTERWENCYJNYM OŚRODKU PREADOPCYJNYM

Kolejnym zadaniem własnym gminy wynikającym z *art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie, jest współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W 2012 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie poniósł wydatki na opiekę i wychowanie **9 dzieci** pochodzących z terenu Miasta Gniezna, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych oraz **14 dzieci** umieszczonych w placówkach opiekuńczo -wychowawczych. **W 2013 r.** liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych wzrosła do **15** (tj. o 67 %), a liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych utrzymała się na tym samym poziomie. Natomiast **w roku 2014** liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych wyniosła **26** dzieci, czyli wzrosła o 73 %, a liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wzrosła do 16 (tj. o 14 %).

3.4. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY

Kolejnym zadaniem Miasta Gniezna w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wynikającym *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie jest tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz finansowanie podnoszenia kwalifikacji asystentów rodziny.

W roku 20104 zostały zrealizowane szkolenia dla asystentów rodziny o następującej tematyce:

- ~ „Komunikacja i skuteczne motywowanie klientów pomocy”
- ~ „Warsztatowe szkolenie dla asystentów rodziny”
- ~ „Przemoc seksualna i inne formy krzywdzenia dzieci”
- ~ „Praca z osobą uzależnioną”
- ~ „Asystent rodziny – szkolenie dwusemestralne”.

4. ZASOBY MIASTA

Prawidłowe realizowanie działań gminy w zakresie wsparcia rodziny jest możliwe przede wszystkim dzięki wsparciu jednostek oświatowych, urzędów, instytucji, czy organizacji pozarządowych. Atutem Miasta Gniezna jest dobrze rozwinięty system szkolnictwa oferujący wysoki poziom kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji oraz różnorodność zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży. Gniezno jest również ważnym ośrodkiem sportowym i kulturalnym, a baza, którą dysponuje miasto, pozwala na całoroczną pracę licznych kół zainteresowań oraz organizację imprez, cieszących się dużym powodzeniem nie tylko wśród mieszkańców, ale również wśród gości i turystów.

Na terenie Miasta Gniezna istnieje bogata infrastruktura instytucji, placówek i organizacji, których działalność statutowa związana jest z wsparciem rodziny.

Przed wszystkim jest to Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie, którego działalność pomocowa rodzinom jest ustawowym obowiązkiem.

W mieście funkcjonuje szereg instytucji, w tym placówek opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów.

Dzieci i młodzież objęte są wsparciem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gnieźnie. Ponadto mogą korzystać z szerokiej oferty Miejskich Świetlic Socjoterapeutycznych, prowadzonych przez Urząd Miasta w Gnieźnie.

Borykająca się z problemem uzależnień rodzina może uzyskać pomoc w Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnieźnie oraz działających na terenie miasta instytucjach, poradniach oraz organizacjach pozarządowych.

Inne jednostki realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej to w szczególności: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Środowiskowe Domy Samopomocy.

Mieszkańcy Gniezna korzystają także z ofert i pomocy Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie a także pomocy Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej.

Liczna infrastruktura oświatowa zapewnia łatwą dostępność do kształcenia na każdym poziomie.

Rodzina może również korzystać z wsparcia organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta Gniezna w szczególności: Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej, Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan, Stowarzyszenie Ziemia Gnieźnieńska, Stowarzyszenie „Wielkopolanie”, Stowarzyszenie Rodzice Dzieciom, Stowarzyszenie „Maki”, Stowarzyszenie na rzecz ubogich rodzin „Nadzieja”, Gnieźnieńskie Stowarzyszenie Abstynencki „Odnowa”, Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych Razem, Stowarzyszenie Rodzin i przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Concordia”, Stowarzyszenie Wielki Mały Uśmiech, Oddział Gnieźnieński Stowarzyszenia Zastępczego Rodzicielstwa.

III. ADRESACI

Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie Miasta Gniezna. Chcąc precyzyjnie określić adresata, należy dokładnie określić pojęcie rodzina. Dla celów programu przyjęta zostanie definicja rodziny. Art. 16 pkt. 11 ustawy definiuje rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Nadmienić należy, że takie określenie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej, jednakże szczególnej uwagi wymagają dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci.

Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych, a nawet izolacji społecznej. Rodzina jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

Niniejszy program adresowany jest więc przede wszystkim do:

- rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo - wychowawczej,
- rodzin, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej,
- rodzin zagrożonych kryzysem, tj. rodzin żyjących w ubóstwie, niezaradnych życiowo itp.,
- dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- przedstawicieli instytucji, organizacji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodziny.

IV. CELE PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY
<p>“Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji”</p> <p>osiągany przez:</p> <p>kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny, tworzenie nowych form pomocy rodzinie, aktywizowanie społeczności do harmonijnej współpracy na rzecz rodziny, pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.</p>

CEL OPERACYJNY			
1. Zwiększenie dostępu do informacji dotyczących dostępnych form oraz realizatorów wsparcia rodziny			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
<p>1.1. Przygotowanie broszury informacyjnej</p> <p>1.2. Przygotowanie i prowadzenie strony internetowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizacje pozarządowe • Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie • Urząd Miejski w Gnieźnie 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wydanych broszur informacyjnych • liczba wejść na stronę internetową 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie wiedzy mieszkańców miasta Gniezna w zakresie udzielania wsparcia rodzinie • zwiększenie liczby osób korzystających z informacji w zakresie wsparcia rodziny

CEL OPERACYJNY

2. Profilaktyka oraz wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny

ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
<p>2.1. Upowszechnianie funkcji i zatrudnianie asystentów rodziny</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie</p>	<p>liczba zatrudnionych asystentów rodzin liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny liczba rodzin, które nabyły umiejętności samodzielnego funkcjonowania i rozwiązywania problemów</p>	<p>zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorów wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców</p>
<p>2.2. Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia: ~ prawnego ~ psychologicznego w zakresie uzależnień ~ rodzinnego ~ terapii indywidualnej ~ terapii grupowej ~ terapii rodzinnej</p>	<p>organizacje pozarządowe Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnieźnie Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gnieźnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie</p>	<p>liczba osób korzystających z poradnictwa liczba udzielonych porad liczba podmiotów udzielających wsparcia</p>	<p>skrócenie oczekiwania na pomoc specjalistów udzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysie poprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparcia poprawa relacji między członkami rodziny</p>

2.3. Promowanie idei rodzin wspierających	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie	liczba rodzin wspierających liczba rodzin korzystających z pomocy rodzin wspierających	poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
--	--	---	---

CEL OPERACYJNY

3. Wspieranie rodzin bezrobotnych w zwiększaniu szans na rynku pracy

ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
<p>3.1. Kierowanie osób bezrobotnych do wykonywania prac społecznie użytecznych</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie Urząd Miejski w Gnieźnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie</p>	<p>liczba osób, które podjęły prace społecznie użyteczne</p>	<p>poprawa sytuacji materialnej poprawa kondycji psychicznej możliwość podjęcia stałego zatrudnienia</p>
<p>3.2. Organizowanie robót publicznych oraz prac interwencyjnych dla osób bezrobotnych</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie Urząd Miejski w Gnieźnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie</p>	<p>liczba miejsc pracy liczba osób skierowanych do wykonywania robót publicznych oraz prac interwencyjnych liczba jednostek budżetowych miasta, w których wykonywane są roboty publiczne oraz prace interwencyjne</p>	<p>poprawa sytuacji materialnej poprawa kondycji psychicznej możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych możliwość podjęcia stałego zatrudnienia</p>

CEL OPERACYJNY

4. Rozszerzenie oferty edukacyjnej w zakresie profilaktyki osób zagrożonych uzależnieniami, uzależnionych oraz ich rodzin

ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWDYWANE EFEKTY
<p>4.1. Prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki uzależnień dla dzieci i młodzieży</p>	<p>szkoły organizacje pozarządowe Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnieźnie Policja Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie Miejskie Świetlice Socjoterapeutyczne</p>	<p>liczba osób uczestniczących w spotkaniach, warsztatach edukacyjnych liczba podmiotów prowadzących zajęcia edukacyjne liczba podjętych działań liczba kampanii profilaktycznych liczba odbiorców kampanii liczba rozdysponowanych materiałów</p>	<p>zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień wzmocnienie zachowań asertywnych wybieranie zdrowego stylu życia</p>
<p>4.2. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami wynikającymi z uzależnień i zachowań behawioralnych ich dzieci oraz z eksperymentującymi z używkami</p>	<p>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnieźnie organizacje pozarządowe Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie Miejskie Świetlice Socjoterapeutyczne placówki ochrony zdrowia</p>	<p>liczba osób korzystających z poradnictwa liczba udzielonych porad liczba podmiotów udzielających wsparcia</p>	<p>wzmocnienie zachowań asertywnych zwiększenie wiedzy z zakresu uzależnień nabycie umiejętności wychowawczych</p>

CEL OPERACYJNY

5. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Gnieźnie poprzez stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – szczegółowe zasady określa Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie w Mieście Gnieźnie na lata 2011-2020

CEL OPERACYJNY

6. Wspieranie form organizacji wolnego czasu służących umacnianiu więzi rodziny

ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWDYWANE EFEKTY
6.1. Organizowanie festynów, imprez rekreacyjno-sportowych	Urząd Miejski w Gnieźnie organizacje pozarządowe Gnieźnieński Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gnieźnie Miejski Ośrodek Kultury media Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie	liczba zorganizowanych imprez na rzecz rodziny	wskazywanie form spędzania wolnego czasu promowanie zdrowego stylu życia integracja rodzin - umocnienie więzi rodzinnych
6.2. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych	Urząd Miejski w Gnieźnie	liczba rodzin objętych wsparciem liczba wydanych Kart Dużej Rodziny liczba realizatorów	promowanie zdrowego stylu życia integracja rodzin - umocnienie więzi rodzinnych zwiększenie dostępności dzieci z rodzin w trudnej sytuacji materialnej do zagospodarowania czasu wolnego i atrakcyjnych form wypoczynku
6.3. Wsparcie placówek wsparcia dziennego dla dzieci	Urząd Miejski w Gnieźnie Miejska Komisja Rozwiązywania	liczba świetlic liczba klubów młodzieżowych	umiejętność organizowania czasu wolnego

i młodzieży	Problemów Alkoholowych w Gnieźnie organizacje pozarządowe	liczba zawartych umów na wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego liczba dzieci korzystających z placówek liczba miejsc w placówkach	poprawa wyników w nauce rozwijanie zainteresowań nabycie umiejętności walki ze stresem, z agresją wspieranie zdrowego stylu życia
6.4. Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia	Miejskie Świetlice Socjoterapeutyczne Urząd Miejski w Gnieźnie organizacje pozarządowe	liczba uczestników	umiejętność organizowania czasu wolnego wyrównanie szans dzieci i młodzieży profilaktyka zagrożeń uzależnieniami

CEL OPERACYJNY			
7. Wielokierunkowa praca z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo wychowawczych			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
7.1. Działania wspierające asystenta rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie	liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny liczba postanowień Sądu orzekających o powrocie dzieci do rodziny biologicznej	zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorów wychowawczych i nawiązanie relacji między członkami rodziny wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców
7.2. Wspieranie i wzmocnianie więzi rodzinnych dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki z rodziną biologiczną	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie	liczba postanowień Sądu orzekających o powrocie dzieci do rodziny biologicznej	stworzenie warunków do powrotu dzieci do rodziny biologicznej skrócenie okresu pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej

CEL OPERACYJNY			
8. Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
8.1. Wsparcie rodzin w opiece nad dziećmi w wieku do lat 3	publiczne i niepubliczne żłobki, Urząd Miejski w Gnieźnie kluby dziecięce	liczba placówek opieki liczba miejsc w placówkach	wsparcie aktywności zawodowej rodziców spadek bezrobocia
8.2. Zapewnienie szerokiego dostępu do edukacji przedszkolnej	Urząd Miejski w Gnieźnie miejskie przedszkola publiczne i niepubliczne	liczba godzin funkcjonowania placówki - elastyczne godziny pobytu placówek liczba miejsc	usprawnienie rekrutacji polityka planowania miejsc wg urodzeń wspieranie rodziców w wychowaniu dziecka pobyt dziecka według potrzeb rodzica uspołecznienie dziecka wsparcie aktywności zawodowej rodzica
8.3. Wsparcie rodzin w zakupie wyprawki szkolnej	Urząd Miejski w Gnieźnie szkoły organizacje pozarządowe	ilość szkolnych wyprawek	pomoc materialna na progu nowego roku szkolnego
8.4. Wspieranie edukacji uzdolnionych uczniów	Urząd Miejski w Gnieźnie szkoły	ilość stypendiów naukowych dla laureatów i finalistów olimpiad w szkołach	nobilitacja ucznia pomoc materialna

CEL OPERACYJNY			
9. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników instytucji realizujących zadania związane ze wspieraniem rodziny			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
<p>9.1. Organizowanie szkoleń, konferencji, warsztatów, seminariów tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się pracą socjalną, wspieraniem rodzin, poradnictwem</p>	<p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnieźnie Sąd Rejonowy w Gnieźnie Policja Prokuratura placówki ochrony zdrowia Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>liczba zrealizowanych szkoleń, konferencji, warsztatów, seminariów liczba uczestników liczba podmiotów realizujących szkolenia, konferencje, warsztaty, seminaria</p>	<p>wzrost liczby specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną problemową wzrost kompetencji specjalistów pracujących z rodziną problemową</p>
<p>9.2. Wspieranie osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem poprzez umożliwienie udziału w superwizjach zewnętrznych oraz grupach ewaluacyjnych</p>	<p>Urząd Miejski w Gnieźnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnieźnie organizacje pozarządowe Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>liczba przeprowadzonych szkoleń superwizyjnych liczba superwizji zewnętrznych oraz liczba ich uczestników</p>	<p>wzrost kompetencji specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie zmniejszenie zagrożenia wypaleniem zawodowym</p>
<p>9.3. Szkolenie kadr placówek oświatowych</p>	<p>Urząd Miejski w Gnieźnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie organizacje pozarządowe</p>	<p>liczba osób przeszkolonych liczba szkoleń liczba podmiotów realizujących szkolenia</p>	<p>wzrost kompetencji kadr placówek oświatowych</p>
<p>9.4. podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny</p>	<p>Urząd Miejski w Gnieźnie Miejski Ośrodek</p>	<p>liczba podmiotów realizujących szkolenia</p>	<p>wzrost kompetencji asystentów rodziny</p>

	Pomocy Społecznej w Gnieźnie	liczba szkoleń	
--	---------------------------------	----------------	--

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania wynikające z programu będą finansowane:

- ze środków gminy,
- ze środków budżetu państwa (w tym w ramach rządowych programów),
- z innych środków (w tym Unii Europejskiej).

Program Wspierania Rodziny Miasta Gniezna będzie finansowany z różnych źródeł.

Wykorzystywane będą środki własne Miasta Gniezna i jednostek podległych, samorządu województwa oraz budżetu państwa. Ponadto program będzie finansowany ze środków Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz stowarzyszeń i organizacji pożytku publicznego, a także środków unijnych.

VI. MONITORING I EWALUACJA

W celu sprawdzeniu na ile program został zrealizowany i jaki jest wynik podjętych przedsięwzięć niezbędne jest prowadzenie monitoringu i dokonywanie ewaluacji. Dzięki ewaluacji uzyskuje się informacje czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów operacyjnych programu.

Monitorowanie programu będzie prowadził Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji.

Wskaźniki będą systematycznie mierzone do corocznego sprawozdania składanego każdego roku do końca czerwca za rok poprzedni. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu realizacji programu.

BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, t.j. Dz. U. z 2015 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, t.j. Dz. U. 2015, poz. 332
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483
4. Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie w dniu 18 października 1961 r., Dz. U. z 1999 r. nr 8, poz. 67
5. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Gniezno na lata 2014-2022
7. www.mops.gniezno.pl
8. www.stat.gov.pl
9. S. Kawula, *Pedagogiczna typologizacja rodzin a formy pomocy społecznej*, w *Problemy kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników socjalnych*, red. J. Brągiel, I. Murecka, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1998, s. 165

SPIS WYKRESÓW I TABEL